

1 BÖNDAGEN 1855 OTTESÅNG

<sida1>

1. Böndagen 1855.

Ottesångs Text. 3. Joh. [1:] 11.

Efterfölj icke det ondt är, utan det godt är; den der väl gör, han är af Gudi, och den der illa gör han ser icke Gud. (votum)

I anledning af vår up[p]lästa heliga Text skulle vi på denna hel. stund besinna: "hvad det är för skill[l]nad emellan ondt och godt."

Det synes tydligen, af hvilken anledning Johannes kom att skriva orden, som nu äro tagne till ottesångs Text på första Böndagen i år. Apostelen skref <sida2> till en christen; som var en af de äldsta i Församlingen, Pergamus, och denne man hade af andra resande christna fått ett godt vittnesbörd om sin gästfrihet, och sin beredvillighet, att herbergera sådane resande, som resta omkring landet, för att befrämja christendomen, och äfven sådana, som måste fly undan hedningarne, emedan hedningarne voro mycket hädske, emot de christna, och allamest hatade hedningarne, sådanader kringresande christna predikanter som troddes förvilla folket, och förleda dem till affall från den gamla läran. Ty äfven hedningarne hafva sin Tro och sin lära, hvilken de försvara med all magt. Det ansågs således för bevis på christelig kärlek, när någon människa fanns i en <sida3> stad eller by, som herbergerade kringresande christna predikanter, och utan tvifvel måste den, som med kärlek och välvilja herbergerar och hyser kringresande christna predikanter, sjelf hafva någon kärlek till de christna om han ock icke är en christen. En sådan man var Gajus. Han tog emot de christna i sitt hus och undfägnade dem med kärlek och välvilja, hvarföre apostelen tackar honom på de christnas vägnar. Men i samma Församling fanns också en annan kyrkans föreståndare, som var fast i verlden, ehuru han bar det christna namnet. Denne diotrephes ville icke emottaga några kringresande christna Predikanter i sitt hus, emedan han <sida4> troligen var gerig och snål, ehuru han villa vara ansedd för en rätt christen. Detta hindrade icke Diotrephe, att han ju kunde ställa sig väl med hedningarne, som voro hans vänner och bekanta, med hvilka han kunde kalasera, emedan hedningarne voro hans gamla supbröder och hade samma syndavanor, som han sjelf, älskade samma syndalustar, som han sjelf; derföre hotade apostelen Johannes, att skämma ut honom för de christna "När jag kommer, skrifver han till Gajus, vill jag kungöra hans gerningar som han gör och squallrar emot oss, med onda ord." Denne diotrephe var således de christnas baktalare, <sida5> såsom alla skrymtare äro, som bekänna sig till christendomen, utan att de derföre känna christendomens kraft och inre väsende, emedan de i sjelfva verket hata christendomen, hvilken de anse för svärmeri. Sådana munchristna hafva funnits i alla tider, som väl utvärtes bekänna sig till christendomen emedan de äro up[p]fastnade i den christna Läran, men hata dock christendomen af hjertans grund när det blir frågan om Christendomens fordringar och tillämpning på dem sjelfva. Apostelen Johannes skrifver om denne Diotrephe: sjelf anammar

1 BÖNDAGEN 1855 OTTESÅNG

han icke bröderna, <sida6> och förmenar them, som thet göra vilja, och drifver dem ut af Församlingen. Sådant folk finns ännu allestädes, som sjelfva bekänna christendomen, och vilja anses för christna derföre att de äro döpta, och en gång om året gå till Nattvarden, men lefva som hedningar, och vilja drifva ut sanna christna från Församlingen. För detta andeliga hat till sanna christna varnar Apostelen sin gamla värd Gajus, då han skrifver i den 11te versen af sitt korta bref: Min käreste efterfölj icke det ondt är, utan det godt är; dender väl gör, han är af Gudi, och dender illa gör, han ser icke Gud. Sedan vi nu lärt oss att förstå, till hvilken <sida7> i hvilken afsigt Johannes skrifver sådana ord till sin gamle värd, borde vi äfven lära oss att förstå, huru dessa ord kunna tillämpas på vår tid, och af hvad anledning dessa bibelns ord blifvit valda till ottesångs Text på första Böndagen. I första rummet böre vi besinna, att vår nådiga konung uti Bönedags plakatet velat påminna sina undersåter om Guds välgerningar, som borde locka alla till bättring, men påminner också undersåtarena, att de icke böra glömma sina egna brister och synder; och Jag förmodar, att alla, som icke glömt sina egna synder och brister, emottaga en <sida8> sådan påminnelse från öfverheten med tacksamhet, lika som också Konungens tal om nåden, måste vara tacknämligt för alla verkligen ångerfulla och botfärdiga syndare, som hungra och törsta efter christi Rättfärdighet. Ty det heter i kongl. Majts nådiga kungörelse om de fyra Bönedagarne: ödmjuken också för honom Edra hjertan och låten dem öp[p]nas för hans nåd. af dessa ord måste ju ovillkorligen följa, att människans hjerta är tillslutit för nåden, om han icke öp[p]nar sitt <sida9> hjerta för Guds nåd. Men en obotfärdig syndares hjerta är alltid tillslutet för Guds nåd, derföre tilläggas också orden: så att I icke glömmen egna brister och synder. Men hvar och en, som icke har någon synd, på sitt samvete, han har säkert glömt sina brister och synder, och har således ingen synd att ångra. Den som nu har en sann ånger, han emottager öfverhetens påminnelse om under<sida10>såtarenas synder och brister med tacksamhet, välvetandes, att människan, när hon ligger i obotfärdighet, ganska lätt glömmen sina synder och brister, men kommer nog ihåg sina välgerningar. Men dem som ingen ånger har öfver sina synder, tycker alldeles icke om en sådan påminnelse från öfverheten. Det förefaller en fräck och obotfärdig syndare onödigt, att öfverheten skall påminna sina undersåtare om deras synder och brister; och att de skola öppna <sida11> sina hjertan för Guds nåd. Om konungens undersåtare hade öp[p]nat sina hjertan för Guds nåd, så borde han icke påminna dem om nödvändigheten, att låta dem öp[p]nas för Guds nåd; Men emedan undersåtarenas hjertan icke förut äro öp[p]nade för Guds Nåd, så förmanar han dem nu, att låta dem öp[p]nas för Guds nåd. I denna Församling är det åtminstone en bekant sak <sida12> att många hjertan äro öp[p]na för denna verldens flärd och fåfänglighet, men ganska få hjertan äro öp[p]nade för Guds nåd. Det är en bekant sak att många hjertan äro opnade för gerighet, afvund, verldskärlik, och förakt for Guds ord. Många hjertan äro öp[p]nade för Helvetes drycken, brennvinet; må[n]ga fira storböndagen i finkelruset, med brennvins flaskan i handen. De <sida13> öp[p]na de sin mun och sina hjertan för den orene

1 BÖNDAGEN 1855 OTTESÅNG

spritanden, hvarmed de mörda sina själar. Sådana undersåter komma vist icke sina synder ihåg på Storböndagen, som af öfverheten är förordnad till en faste, bot och bönedag. Och till sådane säger Apostelen i första rummet, efter följ icke det ondt är, utan det godt är. Till det godt är manar konungen uti kungörelsen om de store Bönedagarnes firande, då han säger <sida14> ödmjuken a[llt]så för Herren edra hjertan, och låter dem öp[p]nas för hans nåd, så att I icke glömmen egna brister och synder. Detta är en vacker botpridikän för alla konungens undersåter; Man får väl se huru många de äro, som i dag lyda detta öfverhetens bud. man får väl se, huru många hjertan i dag öp[p]nas för Guds nåd. Jag fruktar att flera hjertans öp[p]na sig i dag för den orena Spritandan, än de <sida15> hjertan, som öp[p]nas för, att emottaga nåden; Jag fruktar ock, att [<mån> överstrykta tecken] flera efterfölja det som ondt är, än de som efterfölja det goda. vi vete för visso, att ingen kan efterfölja det goda, utan att vara väckt ur synda slummern. Den sorglösa hopen kan icke efterfölja det goda, emedan Minniskans hjertas up[p]såt är ondt allt ifrån ungdomen; Den sorglösa hopen <sida16> menar, att människan ännu i sitt oomvända tillstånd, kan efterfölja det goda, men detta är för den naturliga människan platt omöjligt: hon kanicke med den bästa vilja efterfölja det goda, emedan det sanna goda är för henne alldeles fördolt och förborgadt. Den naturliga människan kan icke göra någon rätt skilnad emellan ondt [och] godt. Oftast <sida17> famlar den naturliga människan i mörker och okunnighet om det sannskyldiga goda, så att anser det för ondt och skadligt, som är det bästa <sida18> af Allt, nemligen den sanna ångern den lefvande Tron, den brinnande kärleken, hvilket för hedningen uppen<sida19>barar sig, som ett ohyggligt svärmeri, Så här [har] den sanna och lefvande christendomen uppenbarat [uppenbarat] sig för hedningarne i första och andra århundradet; och så uppenbarar sig ännu den sanna christendomen för de döpta hedningarne, som ett ohyggligt svärmeri, men den falska christendomen, den döda <sida20> [<Döda> upprepning] Tron anser christendomens hatare för någonting godt, utom det, att mången anser ett finkel rus för det högsta goda, och derfore finns det också mången här i församlingen, som firar storböndagen i brennvinsglaset. Mången läser svordomar, i stället för syndabekännelsen <sida21> på storböndagen. Mången läser i kortleken om Storböndagen, och mången står och mäter ut brennvin på storböndagen; och detta sker allt denna verldenes gud till Äro. Nu har Apostelen sagt. efter följ icke det ondt är, utan det godt är. Detta ord strider alldeles emot <sida22> människans onda natur; emedan det står skrivit i vår barna lära, att människan har en benägenhet till allt ondt, och en öförmögenhet till allt godt. Huru kan den naturliga människan, efterfölja det goda, när han har benägenhet till allt ondt, och öförmögenhet till allt godt. Men äfven den andeliga men<sida23>niskan måste erfara och känna det samma. Ty Apostelen Paulus säger. Det goda som jag vill, <sida24> det gör jag icke, men det onda, som jag icke vill det gör jag. Tron i då, att Apostelen var så dum och enfaldig, att han firade storböndagen i brennvins glaset och kortle<sida25>ken? eller var han så dum, att han läste svordomar i stället för Fadervår; eller var han så gerig och snål, att han mätte ut brennvin på

1 BÖNDAGEN 1855 OTTESÅNG

storböndagen. Nej platt intet. Men det onda som han icke ville göra, det gjorde han med tankarna, med viljan, med hjertat, och just därför måste [<sida26>](#) han klaga öfver sin onda natur öfver sitt syndäförderf; han måste klaga, huruledes Lagen up[p]väckte i honom all begärelse, huruledes synden fick tillfälle af budordet, och grep honom fången i syndens lag, och drap honom dermed, i det han stundom måste falla i förtviflan; men när hörde man den naturliga människan klaga och ropa i förtviflan: Jag Arme människa [<sida27>](#) ho skall förlossa mig ifrån denna dödsens kropp. Alldrig har jag hört någon Sorglös människa klaga öfver sitt usla tillstånd, eller ropa i förtviflan Jag arme människa. Alldrig har jag hört någon Nådatjuf klaga öfver Satans anfäktningar, så som Luther [<sida28>](#) klagade; Alldrig har jag hört någon fyllhund tvifla om sin salighet; ty kan han ock icke bekänna sig vara ett Guds barn, och en sann christen, så kan han icke eller [heller] tillstå att han är en Satans träl. Han måste således vara midt emellan Guds barn och djefvulens barn; han måtte vara midt emellan himmelen och Hel[<sida29>](#)vetet, det vill säga i skärs Elden, som Luther tog bort ifrån medvetandet; enligt Luthers Lära, finns det intet mellan rum emellan Himmel och Helvete; det finns intet mellan rum, mellan ett Guds barn och en Satans träl; utan ettdera måste människan vara, antingen Guds barn eller djefvulens barn, antingen [<sida30>](#) måste man vara i Himmelen eller Helvetet, ty svalget som är emellan rika mannen och Lazarus, kan ingen hare hoppa öfver. Och att falla just i svalget, som är en afgrund, det vill ingen; ty detta svalg eller denna afgrund, kan vara Ännu djupare än sjelfva pino rummet. åtminstone vill ingen tillstå, att han är i detta Svalg; den som är i [<sida31>](#) pinorummet, han klagar öfver den grufliga plågan i Låganom; den som är i Abrahams sköt[e], han varder hugsvalad; men den som är midt emellan Himmelriket och Helvetet, han känner ingen plåga, han hafver intet samvets qual, ingen hjerteångest, men också hafver han ingen hugsvalelse, ingen himmelsk glädje [<sida32>](#) och fröjd. En sådan kan icke öp[p]na sitt hjerta för nåden, icke heller har han någon fasa för pinorummet. Men just i detta svalg, och i detta mellan rum vistas nu den sorglösa hopen, som ingen fasa har för pinorummet, och ingen försmak af den himmelska glädjen. Men tro man säkert, att Luther hade ändå rätt, när han tog bort svalget, eller [<sida33>](#) mellan rummet, som i Påfvedömet kallas för skärs Elden; ty fästän den sorglösa hopen, ingen plåga har i detta mellanrum, måste den dock slutligen [<sida34>](#) klappa på Helvetes portar, för att komma derin och detta måste ske i dödsstunden, När Samvetet vaknar, anklagar och dömer och Egenrättfärdigheten säger: nu är det för sent, att klappa på himmelens port. Mången sorglös människa har i dessa tider måst fördöma sig sjelf på döds[<sida35>](#)bädden och säga: jag är på en dålig väg, men det hjälper icke mera. Endel dö i den döda tron, och mena, att det ingen fara är för själen; och dessa äro mest att beklaga, ty sjelfbedrägeriet up[p]täckes först i Evigheten. Skåder Skåder här nu alle, huru ömkeligt det är, att lefva [<sida36>](#) i detta sjelfbedrägeri i detta mörker och i denna dimma, som stiger opp ifrån de underjordiska hålorna, der ingen botten finnes. ingen skynt af himmelen, ingen skynt af Helvetet, kan den sorglösa

1 BÖNDAGEN 1855 OTTESÅNG

hopen se genom denna dimma. Och Nådatjufven som inbillar sig, att han <sida37> redan är i Abrahams sköt[e], måste blifva skamligen bedragen, när dimman skingrar sig, kanske först i evigheten, der ingen tid är mer.

Den fräcke syndaren, som lefver i sus och i dus, vill alldeles icke vara någon skrymtare eller villoande; han vill icke höra talas om någon bättring, <sida38> eller pånytt födelse, Han vill endast hafva Samvetsfrid i tiden, och derföre kan han icke hafva någon samvetsfrid i Evigheten; ej heller vill <sida39> han höra talas om döden och domen, ty sådant är för honom bara drömbilder och Prestlögner. Himmel och Helvete är för honom likgiltigt, ty han bryr sig om hvarken det ena eller andra. Det är tids nog, att grubbla på sådant i Evigheten.

En annan sak är det med nåda tjufven, som har en död Tro i peruken. Han läser <sida40> beder, sjunger, välsignar men hatar ändock sanna christna, emedan dessa fordra en sann ånger, bättring, Nyfödelse, och derhän kan Nådatjufven icke komma; emedan han är så fast uti verlden, att han icke kan förneka sig sjelf, och taga christi kors på sig. Den säkra hopen berömmar nådatjufvens christendom, emedan <sida41> Nådatjufven icke stör verldens samvets frid. Nådatjufven låter alla sina gamla vänner fara i frid till Evigheten; ty han vill icke stöta sig Med verlden. Om Nådatjufven icke super och horar; så är han likväl medgörlig när det kommer an på att göra sina gamla vänner till viljes. <sida42> Om nådatjufven icke svär och slåss; så hyser han dock ett hemligt agg till sanna christna, dem han anser för andeligen högfärdige och villoandar. Nådatjufven berömmar sig af sin stora kärlek till Frälsaren, liksom Petrus före fallet; han går ofta till Nattvarden, han läser, beder och sjunger och välsignar, men under all denna utvärtes christendom, hyser han dock ormen i sin barm.

Det finns ännu ett tredje slag af Fariseer som hafva Egenrätt<sida43>färdigheten till salighets grund. Dessa Egenrättfärdiga menniskor lefva mycket beskedligt, dygdigt, anständigt, och ärligt, man skall icke hos dem finna någon gröfre [synd eller last]; De hafva också den Tron, att Gud bevarar dem för fylleri, dryckenskap, otuckt, stöld och tjufveri, slagsmål och svordomar; De kunna således säga: Jag tackar dig Gud, att jag icke är som andra menniskor, [<all> överstrykta tecken] orättfärdige, horkarlar, eller ock som denna publikanen. Men under all denna dygd och Gudfruktan <sida44> ligger dock ett andeligt hat förborgadt, till den sanna christendomen. Egenrättfärdigheten gör dem mycket klarsynta så att de bättre än någon annan se de christnas fel. En del af dessa Egenrättfärdighetens tjenare gå sällan eller aldrig till nattvarden, emedan de anse sig ovärdiga men besinna icke, att de under all denna ovärdighet förakta nådemedlen. På dödsbädden kunna de Egenrättfärdige säga till sina barn: om <sida45> I lefven så Gudfruktigt, dygdigt och ärligt, som jag har lefvat, så kunnen I bestå med Åra inför Gud och Menniskor. Alla Dessa, hata den sanna christendomen, både den fräcke syndaren, som icke bryr sig om hvarken himmel eller helvete; nådatjufven som icke vill uppenbara sitt hjerta för någon och

1 BÖNDAGEN 1855 OTTESÅNG

Egenrättfär < sida46 > dighetens tjenare, som litar på sin dygd och sin ärliga vandel. Ingen af dessa vill gå in genom den trånga porten, och födas på nytt. Om nu apostelens ord i Böndagens ottesångs Text, skulle rätt tillämpas på dessa, så skulle ingen ibland dem kunna efterfölja det goda, som här tillbjudes dem, ingen af dem kan öp[p]na sitt hjerta för nåden, emedan deras hjertan äro tillslutna för Guds < sida47 > Andas verkningar. Den Ogudaktige syndaren kan icke öp[p]na sitt hjerta för nåden, och sålunda efterfölja det goda, emedan hans hjerta är öp[p]nadt för alla orena andar, det står öppet icke allenast för brennvinsens orena ande, utan äfven för hatets och okyskhetens orena andar. Nådatjufvens hjerta kan icke öp[p]nas för nåden, emedan detta hjerta < sida48 > står öppet för sjelfbedrägeriets falska ande, som inbillar nådatjufven att han redan står i nåd hos Gud, oaktadt han kan hafva många hemliga synder på sitt Samvete; han kan hafva många förbrytelser emot sin nästa, som han icke vill bekänna och godtgöra; och det andeliga hatet mot de christna kan han icke känna ty han är i det fallet andeligen blind.

< sida49 > Egenrättfärdighetens tjenare, kan icke öp[p]na sitt hjerta för nåden emedan en sådan alldeles icke kommer ihåg sina egna fel och brister, men dygderna kommer han nog ihåg. Han kan säga till de christna. Jag har gjort mera godt åt de fattiga än ni. Hvilken är det då, som kan öp[p]na sitt hjerta för nåden, och efterfölja det goda? Ingen annan än den, som < sida50 > enligt Böndagsplakatets tydliga förmaning icke glömmet sina egna fel och brister, för hvilkas skull han måste ångra sig, och genom en sann ånger blifva förkrossad, ty så säger också vår nådiga öfverhet i Böndags plakatet. ödmjukan också för Herran Edra hjertan, och låten dem opnas för hans nåd, så att I icke glömmen egna brister och synder. detta är också vår mening, men huru mången är det nu < sida51 > som vill fira första Storböndagen så som Gud och konungen vill att den skall firas. Nemligen uti sann bot och bättring, uti ödmjukhet, uti ruelle öfver synden, uti hjertats öp[p]nande för nåden? Mången firar Storböndagen uti brennvinsglaset; mången < sida52 > firar Storböndagen uti frosseri och dryckenskap och otucket; uti verdsliga nöjen och tidsfördrif, uti verldsliga bestyr, ja till och med uti svordomar och slagsmål, uti baktal och nästans förklenande; uti hat och bitterhet, uti sömn och lättsinnighet; Denna dag kallas faste bot och bönedag. Men oftast blir det en dryckes < sida53 > dag, och en syndedag, på hvilken verldstrålen up[p]bygger kroppen med frosseri, dryckenskap och otucket lefverne; och den i synd försänkta själen up[p]bygger han med syndiga nöjen och tidsfördrif; ungdomen rasar, spelar kort och slår dank på Storböndagen. Mannen tar sig ett rus och < sida54 > sofver bort sin Böndag; så skall den korta oskattbara nådenes tid förnötas, förspillat [och] onyttigt användas; på det att syndamåttet må snart up[p]fyllt varda. Finns det någon christen själ, som sann bot och bättring gör i ödmjukhet, och andans fattigdom, han varder föraktad, försmäddad, bespottad, af den lättsinniga hopen. Finns det någon botfärdig, ödmjuk och förkrossad synderska < sida55 > som gråter vid Jesu fötter, och torkar bort sina syndasmittade tårar med sitt hufvudhår, en sådan varder utpekad af de egenrättfärdiga Fariseer,

1 BÖNDAGEN 1855 OTTESÅNG

som icke anse det för troligt, att en sådan synderska är värdig att nalkas Frälsarens person. men bry dig icke om maria, hvad Fariseerna säga om dig, utan gråt, så länge som du har en tårekälla <sida56> gråt vid Jesu fötter, och bada hans heliga fötter med dina tårar till dess du får höra de söta nådeorden af Guds sons mun: denna synderska har älskat mycket derföre skall henne mycket varda förlåtet. Jag tror vist att denna synderska går med lättare hjerta ifrån Jesu fötter än Herodias, som fick Johannes hufvud på ett fatt. Ty för denna qvinna var det vist en stor glädje, att <sida57> få Döparens hufvud på ett fat, men quinnan, som gret öfver Frälsarens fötter, fick en annan glädje, och denna glädje varar i allan Evighet, men Herodias glädje var icke långvarig. Hon fick Samvetsfrid på sitt vis, men det var den falska friden. vår heliga Text lyder så: efterfölj icke det ondt är, utan det godt är. Finns här <sida58> någon, som vill efterfölja det godt är, han följe den botfärdiga qvinnans Exempel. Må han blott försöka, att tvätta Frälsarens fötter Med sina tårar ända till det ögonblick, då han får denna försäkran, Denna älskade mycket, och mycket <sida59> skall varda henne förlåtet, deruti består just hemligheten, den ock Englomen lyster se. Hon älskade mycket, och mycket Skall varda förlåtet. amen!

—

Original / Merikallios samling / Uleåborgs landsarkiv /